

روای صدر

جشن فارغ التحصیلی دانشکده پرستاری، سال ۱۹۷۶ یک سال پس از شروع جنگ داخلی لبنان امام موسی صدر بیمارستان صحرایی را در جنوب بیروت تأسیس کرد، بیمارستانی که الزهر نام گذاری شد. از آنجایی که منطقه فاقد امکاناتی برای ارائه مراقبت‌های پزشکی شبانه روزی به عموم مردم بود، روای الصدر این بود که بیمارستان به یک رهبر در مراقبت‌های بهداشتی تبدیل شود و مراقبت‌های پزشکی پیشرفته را به مردم ارائه دهد.

باشند. بدون کار، هیچ اتفاقی در زندگی انسان نمی‌افتد و سعادت نیز رقم نمی‌خورد.

باید اشاره شود که پس از عمل و کار نقش اراده و اختیار انسان در مسئله سعادت و شقاوت بسیار واجد اهمیت است؛ یعنی پشت‌بند عمل و کار انسان در اراده و اختیار او نهفته است. اراده و اختیار انسان است که موجب عمل و کار می‌شود. اراده انسان است که اساساً کار را خلق می‌کند و هستی می‌بخشد و بر همین اساس ایشان اشاره می‌کند: قرآن تأکید دارد که سعادت و شقاوت آدمی به اراده و سعی فردی و جمعی او است.^۶ ایشان بر این اساس به شواهدی از سوره شمس اشاره می‌کند که در بالا به آن تصریح شد.

بنابراین، اساس بحث در موضوع سعادت و شقاوت این است که انسان خود سعادت و شقاوت خویش را رقم می‌زند. از این رو آن کسی که نفسش را تزکیه می‌کند به سعادت می‌رسد و این تزکیه نیز با اراده و اختیار انسان محقق می‌شود. در مقابل، آن کسی که در این راه تلاش نمی‌کند و اقدامات ناپسندی انجام می‌دهد طبیعتاً راه شقاوت را طی می‌کند. سرنوشت انسان با اراده‌اش پیوند می‌یابد و این سرنوشت اگر بخواهد به سعادت منتهی بشود باید با تزکیه نفس رقم زده شود، در غیر این صورت شقاوت نصیبش می‌شود. اعمال انسان و کار و تلاش او در سعادت و شقاوت اجتماعی اش اهمیت فراوانی خواهد داشت.

آنچه تا کنون مورد تأکید قرار گرفت بیشتر در حوزه فردی بود، اما ایشان تأکید می‌کند که همه آدمیان در یک خط قرار دارند و کسی به سوی خدا پیش نمی‌رود مگر به اندازه آن عملی که انجام می‌دهد.^۷ صدر تذکر می‌دهد که این مسئله در باب اوضاع و احوال نظامها نیز صادق است و در واقع ما یک سعادت و شقاوت فردی و یک سعادت و شقاوت اجتماعی خواهیم داشت.^۸ از همین منظر تأکید می‌کند که ملتی که فقیر و عقب‌افتاده و یا جاهل و بی‌سواد و یا فاقد بهداشت و امنیت است و یا ملتی که پیروز و آگاه و پیشرفته و صاحب تمدن است، این‌ها همه در فضای ارادی انسان‌ها و عمل آنان ایجاد شده و معنا پیدا می‌کند.^۹ همه این‌ها به خاستگاهی بازمی‌گردد که ایشان در عمل و کار می‌بیند و اینکه چگونه انسان این را پیش می‌برد. این گونه نیست که به تعبیر ایشان خداوند پیشرفت و پیروزی و تمدن را به عده خاصی اختصاص داده باشد یا وعده و اعطا کرده باشد و یا اینکه خداوند شرق را در برابر غرب برگزیده باشد و اینکه خداوند اراده کند که یک گروهی عقب مانده باشند و یک گروهی پیشرفته باشند.^{۱۰} صدر تصریح می‌کند که چنین چیزی امکان ندارد و حاشا که از خداوند چنین کاری بر بیاید. خداوند به تعبیر ایشان بالاتر از این است و نسبت به همه حالات یگانه است و نسبت به همه برابر نگاه می‌کند.^{۱۱} از نظر صدر، جهل و عقب‌ماندگی و فقر و خواری و به عبارتی

دولت مبتنی بر اراده انسان شکل می‌گیرد. در نتیجه دولت می‌تواند نقش مهمی در جهت‌گیری انسان‌ها به سمت خیر یا شر داشته باشد، از همین روی توقع امام موسی صدر از دولت این است که مسائل زیرساختی جامعه و مشکلات انسان معاصر را بتواند حل و فصل نماید.